

HRVATSKI SABOR
Klub zastupnika HSP

Zagreb, 1. rujna 2005.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: **Prijedlog Odluke Hrvatskog sabora
o izmjenama i dopunama Odluke o proširenju jurisdikcije
Republike Hrvatske na Jadranskom moru**

Na temelju članaka 128., 129. i 177. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog sabora,
a u svezi s člancima 80. i 84. Ustava Republike Hrvatske, podnosimo

**PRIJEDLOG ODLUKE HRVATSKOG SABORA
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE
REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU**

Na sjednicama Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagači
zakona, zastupnici HSP u Hrvatskom saboru.

za Klub zastupnika HSP

dr.sc. Tonči Tadić

**PRIJEDLOG ODLUKE HRVATSKOG SABORA
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE
REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ODLUKE

Ustavna osnova za donošenje ove Odluke sadržana je u člancima 80. i 85. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ODLUKOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM PROISTEĆI

Proglašenje gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru neprestano se u nas odgađa. Brojne skupine stručnjaka predlagale su to u više navrata pri usvajanju Pomorskoga zakonika Republike Hrvatske još 1994. godine. Naime, temeljem Pomorskog zakonika Hrvatski sabor je ovlašteno tijelo za proglašenje gospodarskog pojasa, kojeg proglašava svojim aktom odnosno odlukom. Ipak, prvi konkretan korak u tom smjeru učinili su u ožujku 2001. zastupnici HSP podnošenjem *Prijedloga Odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru*, čime su pokrenuli saborsku proceduru za proglašenje gospodarskog pojasa, o čemu je provedena u srpnju 2001. cjelovita rasprava u Hrvatskom saboru. Kako o tom prijedlogu HSP nije nikad glasovano, zastupnici HSP uputili su svoj prijedlog u saborsku proceduru opet početkom rujna 2003.

Nakon provedene rasprave, Hrvatski sabor je 3. listopada 2003. svojom Odlukom proglasio tzv. Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas (ZERP), sa sadržajima gospodarskog pojasa. Time je Republika Hrvatska dobila mogućnost proširenja svoje jurisdikcije na Jadranu, odnosno mogućnost provedbe svojih suverenih prava u smislu Dijela V. Konvencije UN o pravu mora kao da je riječ o isključivom gospodarskom pojasu. Međutim, mišljenja smo da je bolje proglasiti isključivi gospodarski pojas, kojeg se tek imitira provedbom ZERP-a, jer je onda jasnija hrvatska međunarodno-pravna pozicija. Proglašenje isključivog gospodarskog pojasa uostalom predviđa i sama Odluka Hrvatskog sabora od 3. listopada 2003. godine.

U svezi s time treba podsjetiti na slijedeće međunarodno-pravne činjenice:

Prvo, da Hrvatska time nebi narušila svoj međunarodni ugled - jer država brani svoj ugled samo onda ako brani svoja prava koja joj jamči Konvencija UN o pravu mora i Povelja UN.

Drugo, da Slovenija ni BiH nemaju dodir sa međunarodnim vodama, pa ne mogu sudjelovati u podjeli Jadrana u gospodarske pojase.

I treće, da nikakvim aktom EU, niti u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju nije zabranjeno proglašenje gospodarskog pojasa. Štoviše, da EU preporuča zemljama članicama i kandidatima da prošire svoj nadzor nad nekontroliranim ribolovom u međunarodnim vodama.

Nažalost, Odlukom Hrvatskog sabora od 3. lipnja 2004. odgođena je primjena ZERP-a za zemlje-članice EU, dok je njegova primjena započela kako za Hrvatsku, tako i za sve ostale članice UN. Ovakva diskriminacija, protivna Konvenciji UN o pravu mora, može narušiti i zacijelo jest narušila međunarodni ugled Hrvatske.

Odgoda primjene ZERP-a u svim njegovim sadržajima za članice EU je nepotrebna i iz još jednog razloga. Naime, uobičajeno je da proglašenje gospodarskog pojasa (ili njegovih elemenata u vidu ZERP-a) obično prati odluka o prijelaznom periodu isključivo kada je riječ o ribarstvu. Sve zemlje koje proglase gospodarski pojas odmah po proglašenju započinju s primjenom svih ostalih prava i dužnosti u isključivom gospodarskom pojasu npr. prava

istraživanja, zaštite i očuvanja morskog okoliša i sl., dok tijekom prijelaznog perioda ribarski brodovi susjednih zemalja i dalje ribare u tom području bez naknade. Zato je nepotrebno odgađati primjenu hrvatskih suverenih prava na području gospodarskog pojasa / ZERP-a, dok je moguća odgoda primjene dijelova gospodarskog pojasa koje se odnose na ribarstvo i to do 2007., do kada bi trebali biti gotovi pregovori sa EU i glede ribarstva.

Opće međunarodno pravo mora potvrđeno Konvencijom UN o pravu mora iz 1982. daje obalnim državama pravo da proglase svoj **gospodarski pojas** u produžetku njihova teritorijalnoga mora. Taj pojas obuhvaća i vodeni stub i površinu mora, ali ne i zračni prostor iznad njega. Nakon što ga proglasi, obalna država u njemu stječe "suverena prava" radi istraživanja i gospodarenja svim živim i neživim prirodnim bogatstvima, u koje u prvom redu spada ribolov. I mada se glede plovidbe stranih brodova u gospodarskomu pojasu primjenjuju pravna pravila koja se odnose na otvoreno more, u njemu obalna država stječe posebnu jurisdikciju i to u prvom redu glede zaštite i očuvanja morskoga okoliša.

Aktom proglašenja Hrvatska bi ujedno trebala odrediti prijelazno razdoblje u najkraćem trajanju u kojemu bi ribarski brodovi susjednih država i dalje mogli loviti u našem gospodarskom pojasu kako su to i do sada činili, dakle bez naknade i ograničenja, ali se to ne bi odnosilo na ulov vrsta od dna u epikontinentskom pojasu.

I neobalnim državama koje su upućene na korištenje hrvatskih luka (Mađarskoj, Austriji, Slovačkoj, Češkoj i drugima), Hrvatska bi ponudila sklapanje sporazuma o suradnji u korištenju njihove slobode tranzita. Neki od takvih sporazuma već su sklopljeni s Mađarskom, a odnose se na slobodne zone i druge carinske olakšice, suradnju u izgradnji i usavršavanju prijevoznih sredstava, dodjeljivanje većih carinskih olakšica, i dr.

Ovdje međutim ističemo da Republika Slovenija i Republika Bosna i Hercegovina zbog svog zemljopisnog položaja ne mogu imati ni gospodarski, a niti epikontinentski pojas, jer se ispred njihovog teritorijalnog mora ne prostiru međunarodne vode.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBITIH ZA PROVOĐENJE ODLUKE

Za provođenje ove Odluke nisu potrebna značajno velika sredstva iz državnog Proračuna. Republika Hrvatska i inače treba razviti sustave kontrole plovidbe, te ustanoviti svoju Obalnu stražu.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ODLUKE

Na temelju članaka iz Glave IV. i Glave V. Pomorskog zakonika (»Narodne novine«, br. 181/04.), a u svezi s člancima iz Dijela V. i Dijela VI. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, Hrvatski sabor na _____ sjednici održanoj _____, donosi

ODLUKU
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE
REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU

1. U Odluci o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru ("Narodne novine", br. 157/03. i 77/04.), točka 1. mijenja se i glasi:

"Hrvatski sabor ovime proglašava isključivi gospodarski pojas."

2. Točka 2. Odluke se briše, a točke 3.-8. postaju točke 2.-7.

U točkama 2.-7. riječi "zaštićeni ekološko-ribolovni pojas" zamjenjuju se riječima "isključivi gospodarski pojas".

3. U točki 2. Odluke stavak 2. se mijenja i glasi:

"U razdoblju do 2007. ribarski brodovi zemalja članica Europske unije i drugih obalnih država u Jadranskom moru i dalje će moći vršiti svoje ribolovne djelatnosti u gospodarskom pojasu Republike Hrvatske, kako su to i do sada činili, bez naknade."

U točki 2. Odluke dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

"U razdoblju iz prethodnog stavka Republika Hrvatska će nastojati postići sporazume sa obalnim državama u Jadranskom moru o kvotama iskorištavanja i o drugim mjerama očuvanja i gospodarenju živim izvorima toga mora."

4. U točki 6. Odluke dodaju se novi stavci 2. i 3. koji glase:

"Crta razgraničenja epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske slijedi crtu razgraničenja isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske."

"Republika Hrvatska pridržava suverena prava istraživanja i isključivog gospodarenja bogatstvima u svom epikontinentalnom pojasu u skladu s Dijelom VI. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora i Glavom V. Pomorskog zakonika"

5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Ovu Odluku Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske notificirat će Glavnom tajniku UN u svojstvu depozitara spomenute Konvencije o pravu mora iz 1982.

Ovu Odluku Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske notificirat će svim obalnim državama u Jadranskom moru.

V. OBRAZLOŽENJE

Točkom 1. ove Odluke umjesto proglašavanja "Zaštićenog-ekološko ribolovnog pojasa" proglašava se isključivi gospodarski pojas Republike Hrvatske, kako je predviđeno Dijelom V. Konvencije UN o pravu mora i Glavom IV. Pomorskog zakonika Republike Hrvatske.

Time dosadašnja **točka 2.** Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru postaje nepotrebna .

U **točki 3.** ove Odluke precizira se odgoda primjene isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske. Naime odgoda primjene je do 2007., odnosi se na ribarstvo i na brodove susjednih obalnih država u Jadranskom moru, članica i ne-članica EU. Prijelazno razdoblje ima svrhu trajnog uređenja oblika suradnje među obalnim državama na Jadranu, kroz sklapanje dvostranih ili višestranih sporazuma iz područja:

- očuvanja i gospodarenja živim izvorima čitavoga Jadranskog mora. To bi se, između ostaloga, odnosilo na broj kočarica i drugih brodova obalnih država koji tu love, kako bi se očuvali ili obnovili najviši održivi prinosi vrsta koje se love;
- određivanja kvota i drugih uvjeta iskorištavanja ribljih vrsta od stranih brodova u našem gospodarskom pojasu, uz naknadu. To se ne odnosi na ulov vrsta od dna u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, jer to pravo pripada samo hrvatskim ribarima!
- o posebnom režimu ulaska i plovidbe Jadranskim morem svih tankera i drugih brodova koji prevoze opasne ili štetne tvari; te
- o ostalim oblicima suradnje koje članak 123. Konvencije iz 1982. predviđa za obalne države na okruženim ili poluokruženim morima kakvo je Jadransko.

U **točki 4.** ove Odluke precizira se razgraničenje gospodarskog pojasa Republike Hrvatske, s time da crta razgraničenja epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske slijedi crtu razgraničenja gospodarskog pojasa. Za razgraničenje prema Italiji daje osnovu točka 4. članka 74. Konvencije UN o pravu mora koja glasi: "Ako je na snazi sporazum između zainteresiranih država, pitanja razgraničenja gospodarskog pojasa uređuju se u skladu s odredbama toga sporazuma." Svaka obalna država ima pravo na epikontinentalni pojas *ipso facto*, dakle bez proglašenja. On obuhvaća samo morsko dno i njegovo podzemlje. U njemu obalna država uživa neka "suverena prava", npr. istraživanje i iskorištavanje ponajprije rudnih bogatstava, uključujući naftu i plin, ali i pravo na isključivo iskorištavanje tzv. živih "vrsta od dna". Hrvatska ima pravo smatrati da se članak 74. Konvencije odnosi na Sporazum s Italijom iz 1968. o razgraničenju epikontinentalnog pojasa tj. morskog dna Jadrana po crti sredine.

Hrvatska i Srbija i Crna Gora su stranke Konvencije o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu iz 1958., te spomenute Konvencije UN o pravu mora iz 1982. Zajednička odredba tih dvaju konvencija koja se odnosi na razgraničenje teritorijalnog mora - članak 12. Konvencije iz 1958. i članak 15. Konvencije iz 1982. - uzima kao osnovni kriterij razgraničenja crtu sredine. Od te crte sredine dopušteni su izuzeci: (a) u slučaju suprotnog sporazuma stranaka; (b) kad se neka od njih poziva na historijski naslov, ili (c) na druge posebne okolnosti. Stoga se čini prirodnim da do postizanja sporazuma o razgraničenju gospodarskog pojasa, privremena granica toga pojasa bude produljena crta sredine teritorijalnog mora dviju susjednih država.

PRILOG: ČLANCI ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU KOJI SE MIJENJAJU ILI DOPUNJAVAJU

("Narodne novine", br. 157/03)

Na temelju članka 1024. Pomorskog zakonika, a u svezi s člankom 55. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, Hrvatski sabor na sjednici održanoj 3. listopada 2003. donio je

ODLUKU O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU

Na temelju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. koja je uspostavila prava obalnih država na proglašenje isključivog gospodarskog pojasa, te je u Dijelu V. regulirala određena suverena prava i jurisdikciju obalne države, te prava i slobode drugih država u tom pojasu,

Polazeći od Pomorskog zakonika iz 1994. koji je u Glavi IV. (članci 33. do 42.) definirao gospodarski pojas Republike Hrvatske i suverena prava i jurisdikciju koju Republika Hrvatska može ostvariti u gospodarskom pojasu, te koji je u članku 1042. propisao da Sabor Republike Hrvatske donosi odluku o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske, navodeći da će se odredbe članka 33. do 42. primjenjivati kad Sabor Republike Hrvatske donese odluku o njegovom proglašenju,

Zabrinuti zbog velike ugroženosti živih morskih bogatstava u Jadranskom moru,

Vodeći računa da u zadnjih nekoliko godina sve više raste ribolovni pritisak ne-jadranskih i ne-sredozemnih država, uključujući i upotrebu tzv. brodova-tvornica,

Svjesni da se prekomjerno iskorištavanje živih morskih bogatstava Jadranskog mora, zbog nemogućnosti primjene mjera planiranja, ograničavanja i nadzora ribolova, u najvećoj mjeri odvija u dijelu Jadrana koji se nalazi u režimu otvorenog mora,

Ocjenjujući da nastavljanje ovakve prakse ugrožava održivo gospodarenje ribljim bogatstvom i njegovo održivo iskorištavanje, šteti interesima Republike Hrvatske i svih ostalih jadranskih država, te pogoduje ilegalnom, nereguliranom i neprijavljenom ribolovu,

Uzimajući u obzir da je Jadran more koje je prema definiciji Konvencije o pravu mora (članak 122.) zatvoreno ili poluzatvoreno more, te da bi zbog njegovih malih dimenzija posljedice zagađivanja morskog okoliša poprimile znatno veće razmjere nego u ostalim morima,

Svjesni da bi havarija, poput one tankera »Prestige«, u Jadranu dovela do devastacije živih morskih bogatstva, što bi imalo vrlo teške društvene i gospodarske posljedice za obalno područje cijeloga Jadrana, ali i za nacionalno gospodarstvo Republike Hrvatske u cjelini, a posebice za hrvatski turizam,

Podržavajući multilateralne napore za uređivanje održivog ribolova u Sredozemlju, kao i glavna načela na kojima se priprema Ministarska konferencija o održivom ribolovu u Sredozemlju, koja će se održati u Veneciji u studenom 2003. godine, a osobito:

- suvereno pravo svake države da u skladu s međunarodnim pravom proširi svoju jurisdikciju na moru;
- proširenje nacionalne jurisdikcije kao način da se omogući i nadzire održivi ribolov,
- potrebu brzog djelovanja, kako u zaštiti ribljeg bogatstva tako i u zaštiti morskog okoliša,
- usklađivanje mjera svih obalnih država u istraživanju, upravljanju i nadzoru ribolova,
- korištenje multilateralnih mehanizama u ostvarivanju tih ciljeva,

Vjerujući da će širenje nacionalne jurisdikcije u Sredozemlju stvoriti uvjete za održivi ribolov, pridonijeti učinkovitom suzbijanju ilegalnoga, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, te stvoriti temelje za učinkovitu bilateralnu i multilateralnu suradnju država u Sredozemlju,

Potvrđujući suverena prava i jurisdikciju koja pripadaju Republici Hrvatskoj i koja ona, sukladno međunarodnom pravu, već izvršava nad svojim epikontinentalnim pojasom,

Polazeći od interesa Republike Hrvatske da se u Jadranu sačuva tradicionalno ribarstvo kao jedan od glavnih preduvjeta razvoja turizma i zadržavanja lokalnog stanovništva na otocima,

Kao pretpostavka za dugoročno održivo i racionalno gospodarenje živim morskim bogatstvima i za odgovarajuću zaštitu morskog okoliša Jadranskog mora, u skladu s Dijelom V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982., a na temelju članka 1042. Pomorskog zakonika:

1. Hrvatski sabor ovime proglašava sadržaje isključivoga gospodarskog pojasa koji se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora, te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime se s današnjim danom uspostavlja zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske.
2. Hrvatski sabor pridržava pravo da po potrebi proglasi i ostale sadržaje iz Glave IV. Pomorskog zakonika, a u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora.
3. Primjena pravnog režima zaštićenoga ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske započet će dvanaest mjeseci nakon njegovog uspostavljanja. S istim danom započet će i primjena članka 33., 34. stavka 1. točka a, članka 35., 41. i 42. Pomorskog zakonika – Glava IV. Gospodarski pojas. Razdoblje do početka primjene režima poslužit će za pripremu provedbenih mehanizama, te za moguće sklapanje sporazuma i aranžmana sa zainteresiranim državama i Europskom zajednicom.
4. Ne dirajući u suverena prava i jurisdikciju Republike Hrvatske, ovako zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske ostaje morski prostor u kojem sve države uživaju međunarodnim pravom zajamčene slobode plovidbe, preleta, polaganja podmorskih kablova i cjevovoda i druge međunarodnopravno dopuštene uporabe mora.
5. Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske obuhvaća morski prostor od vanjske granice teritorijalnoga mora u smjeru pučine do njegove vanjske granice dopuštene općim međunarodnim pravom. Vanjske granice zaštićenoga ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske utvrdit će se međunarodnim ugovorima o razgraničenju s državama čije obale leže sučelice ili bočno u odnosu na hrvatsku obalu.
6. Do sklapanja međunarodnih ugovora o razgraničenju, vanjska granica zaštićenoga ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske privremeno će slijediti crtu razgraničenja epikontinentalnog pojasa uspostavljenju Sporazumom između SFRJ i Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa iz 1968. godine, a kod bočnog razgraničenja crtu koja slijedi smjer i nastavlja se na privremenu crtu razgraničenja teritorijalnih mora kako je to utvrđeno Protokolom o privremenom režimu uz južnu granicu između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore iz 2001. godine.
7. Republika Hrvatska će tijesno surađivati sa svim jadranskim i ostalim zainteresiranim mediteranskim državama u naporima da se kroz usklađeno djelovanje zaštititi Jadran i Mediteran.
8. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

("Narodne novine" br. 77/04.)

Na temelju članka 1042. Pomorskog zakonika (»Narodne novine«, br. 157/03.), a u svezi s člankom 55. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 3. lipnja 2004., donio

ODLUKU
O DOPUNI ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE
REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU

1. U Odluci o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru (»Narodne novine«, br. 157/03.), u točki 3. dodaje se stavak 2. koji glasi:
»Za zemlje članice Europske unije, primjena pravnog režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske, započet će nakon sklapanja Ugovora o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Republike Hrvatske.«
2. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.